

לקוטי תורה

עם ביאורי
הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ

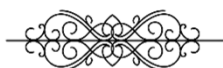
יום הכיפורים

ד"ה "שבת שבתון"

ליקוטי תורה דרושים ליום הכיפורים, דף סט עמודה ד

המערכת מאחלת גמר חתימה טובה לכל בית ישראל!

תוכן העניינים

- 3..... הפגימה שעל ידי העבירות
- 5..... התשובה: המשכה מהקודש העליון
- 8..... מילוי החיסרון על ידי המשכה מקודש הקודשים
- 10..... התשובה היא דווקא בעולם הזה
- 13..... זריקת הדם בקודש הקודשים

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת אחי האהוב ינון פליישמן, שנפל במלחמה

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת

מורנו ורבנו הגדול אשר מימיו אנו שותים

הרב עדין בן אברהם משה אבן ישראל (שטיינזלץ) זצ"ל

להקדשת החוברות לעילוי נשמת יקיריכם התקשרו: 052-886-8823

ד. אך כל זה, הוא בקיום התורה והמצוות. אבל בהיפוך - העובר ופוגם, אפילו בביטול מצוות עשה, ואפילו מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק - הרי עושה חיסרון בהמשכת בחינת קודש העליון. וכל שכן בעברו על מצוות לא תעשה, דאורייתא או דרבנן, הרי על ידי זה מטמא נפשו, שהיא בחינת טהורה,

חסרונותיו במשך השנה, והיה מונה שם את ביטול מצוות עשה של תלמוד תורה, והיה מבכה את זה שבמשך השנה הוא ביטל איזה ארבעים דקות תורה. טוב, יש אנשים אחרים שאם הם היו עושים חשבון על זה הם היו מגיעים למספרים יותר מכובדים.

אז זה לא משנה איזה סוג של פגם זה, בין שהוא ניכר או לא - הרי עושה חיסרון בהמשכת בחינת קודש העליון. מצוות עשה היא המשכה של קדושה לעולם; כשאיש ביטל מצוות עשה, זה אומר היה צריך להיות משהו בתוך העולם והדבר הזה חסר, ובמובן הזה נוצר חסר בתוך הרצף של העולם.

וכל שכן - בעברו על מצוות לא תעשה, דאורייתא או דרבנן, הרי על ידי זה מטמא נפשו, שהיא בחינת טהורה, והוא מוריד אותה. זאת אומרת, הנפש שהיתה "נשמה שנתת בי טהורה היא", עכשיו, על ידי מצוות לא תעשה - היא בעצמה נפגמת. יש בעצם שני צדדים: ביטול מצוות עשה הוא חיסרון, ולפעמים חיסרון ניכר בעולם. העבירה על מצוות לא תעשה היא פעולה שמעבר לפגם שהיא עושה בתוך המציאות של העולם, היא גם פוגמת משהו בתוך האדם בעצמו. זאת אומרת, זה לא רק שחסר לו דבר, אלא שיש פה דבר שמטמא את נפשו הטהורה.

הביאור שלפניכם לקוח משיעור שהוקדש להכנה ליום הכיפורים, בו בחר הרב ללמד קטע אחד מאמצע המאמר.

הפגימה שעל ידי העבירות

עד כאן המאמר דיבר ב"תיקון העולם": מדוע יורדת הנשמה לגוף, מה היא מצליחה לעשות בתוך העולם הזה, ועד היכן היא מגיעה על ידי תורה ומצוות. ד. אך כל זה, שדיברנו עד כאן, הוא בקיום התורה והמצוות. כל זה היה בצד החיוב. אבל בהיפוך - העובר ופוגם, הפגם יכול להיות באופנים שונים - אפילו בביטול מצוות עשה. יש פגמים מסוגים שונים, ואחד מהפגמים הוא שאדם אינו מקיים מצוות עשה שהיה מוטל עליו לעשות אותה.

ביטול מצוות עשה אינו רק שבן אדם היה צריך לברך על ארבעת המינים ולא בירך - אלא ואפילו מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק. שזה סוג של ביטול מצוות עשה שאיננו עומד באותה דרגה - משום שאין זמן מוגדר ואין עשייה מוגדרת שבן אדם יושב ועוסק בתורה, לכן הביטול מצוות עשה הזה הוא לא רק נפוץ, אלא הוא גם לא מדיד.

השאלה איך עושים את הדיון בזה, היא תמיד שאלה גם של קנה המידה של אדם - היו אומרים שהגאון מוילנא היה עושה בערב יום הכיפורים חשבון נפש של כל

וכמו שעל ידי המצות היא מתעלית מבחינת "טהרה" לבחינת "קדושה". וזהו ענין "והיתה נפש אדוני צרורה בצרור": כמו הזורק אבן על ידי הצרור, שמגביהו למעלה מטבעו, כך הוא העלייה על ידי המצות. וכך לעומת זה, על ידי העוונות כתיב: "ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע" – שנזרקת למרחוק מאד בסטרא דמסאבא, מה שהוא רחוק מאד מאד מבחינת "טהרה היא". והתיקון לזה הוא לדלג שור על ידי התשובה,

השמן, ומן הפתיל - כולם ביחד יוצרים את הנר הדולק, כולם ביחד הם נר בפעולה. הנר הזה איננו משמעותי, לא רק כאשר הפתילה חסרה - אלא גם כאשר אין לי כלי, או כאשר אין לי שמן - גם אז אין לי נר; נר לא נעשה על ידי פתילה בלבד. באותו צד, כאשר הנפש מתחברת עם המצווה, ברגע של עשיית המצווה - היא נעשית קדושה.

יש סיפור שסיפרו על אחד הצדיקים: הביאו לו מה שנקרא "פדיונות", פתקים - גם של האנשים שבאו לבקר, וגם של האנשים שלא באו לשם. הוא לקח פתק אחד וזרק אותו הצידה, ואמר: "מדוע הבאתם אלי דבר מלוכלך כזה?". אחרי זמן הוא שוב עובר על הפתקים, ואומר: "הפתק הזה מאיר!" והוא הסביר: "כשראיתי את הפתק בפעם הראשונה הוא ישב ושיחק קלפים. בפעם הזו הוא הדליק נר חנוכה".

האיש שמדליק נר חנוכה, זה לא רק שיש נר חנוכה שבוער בבית - אלא הוא נעשה חלק מן העניין הזה, זה מה שהוא אמר שהנפש עוברת מדרגת "טהרה" לבחינת "קדושה".

וכמו שעל ידי המצוות היא מתעלה - כך על ידי העבירות היא יורדת מבחינת "טהרה" לבחינת "טמאה". זאת אומרת -

וכמו שעל ידי המצות היא מתעלית מבחינת "טהרה" לבחינת "קדושה". ה"נשמה שנתת בי טהורה היא", כאשר נפש עושה מצווה - היא עולה מדרגת טהורה למדרגת קדושה. במובן מסוים אפשר להגיד ככה: כאשר אדם עושה מצווה (זה בולט יותר במצוות עשה, מאשר במצוות לא תעשה), ברגע הזה הוא נעשה חלק מן הקדושה.

לא תמיד חושבים על הצד הזה או על המבנה המורכב הזה - הרי מצווה היא איננה איזשהו אובייקט שנמצא בחוץ; האובייקט שנמצא בחוץ יכול להיות תשמיש מצווה, אפילו תשמיש קדושה - אבל לא יותר מזה; הוא בעצמו איננו קדושה. כיצד נוצרת הקדושה? הקדושה נוצרת על ידי יצירה של מעגל; והמעגל הזה הוא הקשר בין האדם והמצווה, בין שהיא מצווה שיש לה חפץ או מצווה שאין לה חפץ. ברגע שנעשית מצווה, כאילו מודלק אור בעולם. האור הזה איננו נובע רק מחלק מסוים - מן המצווה, אלא האור הזה נובע לא פחות גם מקיומו של האדם שעושה את המצווה.

זה כמו שתיארו את הדברים הללו בצורה קצת אחרת, בהקשר של הפסוק "כי נר מצוה ותורה אור"; ההגדרה של נר מצווה היא - שהנר מורכב מכלי הקיבול, מן

מצד אחד, כאשר אדם עושה מצווה המצווה נעשית מנוף וכלי לנפשו, שמעלה אותה למעלה; והעבירה היא דבר שזורק אותו הרחק בתוך סטרא דמסאבא.

התשובה: המשכה מהקודש העליון

עד כאן דיברנו על כך שיש קלקולים בעולם בדרגות שונות. מהו התיקון לזה? והתיקון לזה הוא - לדלג שור. זה ביטוי מתוך ספר תהילים (יח,ל), שהמשמעות שלו היא - לדלג מעבר לחומה, על ידי התשובה. מכאן הוא חוזר לשאלה שהיא בעצם שאלת התשובה, עניין התשובה, ומהות התשובה בכללה, מעבר לפרט הזה.

מה עושה תשובה? באופן פשוט, תשובה היא כאילו הִחְזָרָה של דברים - היה דבר שהיה מונח לא במקום, ואני שם אותו במקום. אך מבחינת המציאות, תשובה היא דבר הרבה יותר מורכב; מדוע? מפני שברוב המקרים, ברוב החוויות של חיי, התשובה שלי איננה תלויה בפשטות בהשבה של מה שקוראים לו "סטטוס קוו אנטה", החזרת המצב למה שהיה קודם לכן - מפני שאינני יכול לעשות את זה, הדבר נעשה.

אני אביא דוגמא: יש תשובה פשוטה, שקשורה גם בכל מיני צדדים של הלכה: גנבתי ממישהו כסף, תיאורטית, כשאני מחזיר את הכסף למקום - אני תיקנתי את העבירה שעשיתי (מעניין שזה מועיל למשל לגבי גזילה, אבל לא לגבי גניבה - בגניבה צריך להחזיר כפליים כדי לעשות תשובה). אבל, בן אדם גזל מחברו כסף, הוא מחזיר את הכסף, אז הכסף חזר

קורה אותו דבר; משום שהעבירה גם כן איננה רק חפץ או דבר של עבירה - העבירה נעשית על ידי החיבור של האדם. יכול להיות שחזיר הוא לא דבר שאני צריך להתנשק איתו, אבל כשאני מתנשק איתו לא הייתה שום עבירה; כשאני אוכל אותו - שם נוצר קשר בינינו, והקשר הזה הוא מטמא אותי. הוא לא מטמא אותי כי נגעתי בחזיר, אלא בגלל שעשיתי עבירה ביחד איתו, ואז נוצר הדבר הזה שמוריד את הנפש.

אז יש פה שני צדדים - העלאה והורדה. וזהו ענין - הוא מדבר על הביטוי שמופיע בדברים של אביגיל לדוד: "והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה" (שמואל א,כה,כט), וההמשך שהוא חשוב כאן - "ואת נפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלע". יש פה שני דברים: או להיות צרור בצרור החיים, או להיות בכף הקלע. הוא מסביר משהו כזה: כמו הזורק אבן על ידי הצרור, שמגביהו למעלה מטבעו - כך הוא העלייה על ידי המצות. וכך לעומת זה, על ידי העוונות כתיב: "ואת נפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלע" (שם) - שנזרקת למרחוק מאד, בסטרא דמסאבא, בצד הטומאה, מה שהוא רחוק מאד מאד מבחינת "טהורה היא".

זאת אומרת, הדימוי של הצרור ושל כף הקלע הוא בעצם אותו דימוי: יש דבר - הדבר הזה מוכנס בתוך מכשיר שיכול לזרוק אותו - כף קלע. כף הקלע היא מכשיר שעשוי לקחת אבן ולזרוק אותה הרבה יותר רחוק ממה שהיא יכולה להגיע באופן טבעי. לאן הדבר נזרק? זה תלוי בכיוון. לכן בשני הדברים קורה אותו דבר:

להמשיך מבחינה היותר גבוה, גם מבחינת הקודש העליון, שבזה ימולאו כל הפגמים והחסרונות שנעשו בקודש. והיינו על ידי כהן גדול שנכנס ביום הכיפורים לבית קדש הקדשים, אשר בחינת קדש הקדשים הוא למעלה מעלה גם מבחינת קדש העליון. וכמו שנתבאר בזהר סוף פרשת משפטים (דקכ"א סע"א), שהחכמה שהיא בחינת קדש העליון, נפקא מאתר דאקרי קדש הקדשים. וזהו ענין: "והחכמה מאין תמצא". ועיין עוד בפרשת יתרו (דס"ז ע"ב) גבי "אית מלך לעילא, דאיהו רזא דקדש הקדשים", "ותחותיה אית כהן דאקרי גדול",

למקומו והמצב הגיע לכמות שהיה קודם. זה חלק אחד

של החֲזָרָה של הכסף. לעומת זאת יש גם חלקים אחרים שמוזכרים גם בספרי הלכה, להם יש חלק אחר של תשובה שהוא לא התשובה שכתובה דווקא בכל הספרים.

החלק האחד הוא: אני גרמתי למישהו צער - במקרה הזה אני צריך לעשות תשובה גם על זה, וזה יותר מסובך. יכול להיות כמובן שאני לקחתי ממישהו דבר והוא לא יודע שלקחתי. אני מחזיר והוא לא יודע שהחזרתי, והמצב נשאר כמו שהיה מתחילה. הדבר הנוסף, שהוא גם חלק של התשובה: אני לקחתי דבר - ואז אני נהייתי גנב, אם החזרתי את הכסף אז עכשיו אני לא גנב בפועל, אבל אני הייתי גנב ובעצם אני ממשיך להיות גנב; אני גנב שהחזיר את הכסף. זאת אומרת, בתוך הדבר הזה נוצר עוד דבר נוסף - מעבר למה שפעלתי באחר, אני עשיתי גם משהו בתוך עצמי - איך מתקנים את הדבר הזה?

זה המקרה הכי קל והכי פשוט של תשובה - כשהעבירה היא בעצם העברה של דבר מרשות לרשות ואני מחזיר אותו למקום.

בכלל, תשובה - היא דבר הרבה יותר מסובך; תשובה פירושה: להחזיר מעשה שנעשה, להחזיר את ההיסטוריה, לשנות

את המציאות. איך אני יכול לשנות מציאות?

לכן התשובה, מעצם מהותה, כוללת משהו שאיננו מקביל ואיננו זהה לעניין של העבירה. מהבחינה הזו, העבירה והמצווה הם מקבילות - הם תזוזות של אדם על ציר. אם האדם נמצא באיזשהו מקום, באיזשהי נקודת התחלה, באיזה נקודת אפס - הוא יכול לגלוש בתוך הציר הזה באופן חיובי או באופן שלילי, לגלוש לשני הצדדים. אבל התשובה איננה עניין של מצווה, התשובה היא דבר ששונה ממצווה משום שהוא צריך להוציא, לבנות מבנה חדש של מה שהיה בעבר.

לכן, הוא אומר: כדי לעשות תשובה צריך לקפוץ מעל דברים, "לדלג שור", לקפוץ מעבר לחומה. מפני שתשובה כוללת בתוכה את הקפיצה הזאת, והקפיצה הזאת היא מהותית בתוך העניין של התשובה, ובלעדיה התשובה בלתי שלמה או לא גמורה. מפני שבתשובה יש כמה וכמה דרגות, למן התשובה הראשונית - שאני מפסיק, אבל זה לא די כדי לתקן את העבר - זה די בשביל דברים מסוימים, אבל לא בשביל שאר הדברים.

שהוא - להמשיך מבחינה היותר גבוה, גבוה גם מבחינת הקודש העליון - שבזה ימולאו כל הפגמים והחסרונות שנעשו

שיש דרגה בקודש - ויש "קודש הקדשים" שהוא למעלה מדרגת הקודש.

וכמו שנתבאר בזהר סוף פרשת משפטים (דקכ"א סע"א): שהחכמה, שהיא בחינת "קודש", קדש העליון, נפקא מאתר, יוצאת ממקום דאקרי קדש הקדשים. החוכמה שהיא "קודש", קודש עליון - היא נובעת ממקום שנקרא "קודש הקדשים".

וזהו ענין: "והחכמה מאין תמצא" (איוב כח, יב). זאת אומרת, מעבר לחכמה - קיים המקור של החוכמה, והוא הבחינה והנקודה של ה"אין", שהיא נקודה שהיא קודש הקדשים, המדרגה שמעבר מעבר לגבולות.

ועיין עוד בזהר בפרשת יתרו (דס"ז ע"ב) גבי שאומר: "אית מלך לעילא, יש מלך למעלה, דאיהו רזא דקדש הקדשים", שהוא סוד קודש הקודשים **"ותחותיה אית כהן... דאקרי גדול"** (זהר ב, סז:), ומתחתיו יש הכהן שנקרא הכהן הגדול - משום שהוא מתייחס למדרגה ששייכת לקודש הקודשים; שהרי לקודש הקודשים יכול להיכנס רק הכהן הגדול, זאת אומרת, יש קשר בין הכהן הגדול וקודש הקודשים.

בצד מסוים, קודש הקודשים מתואר כ"מקום שאיננו מקום", זה מין מעבר בין העולם של המציאות לעולם שאיננו של המציאות. בגמרא (מגילה י:) מופיע, שארון הברית לא תופס מקום בקודש הקודשים, וזה מפני שהוא נמצא מעבר למקום. יש כאילו נקודת מפגש או נקודת חיתוך בין מה שנקרא "מקום" לבין מה שנקרא "מעל המקום" וזהו קודש הקודשים. האדמו"ר הזקן מזכיר את זה כאן, כי זה קשר לבחינה של ה-"אין";

בקודש. אני עשיתי חור בתוך המציאות - על ידי מעשה או על ידי מחדל. אני צריך למלא את הפגם הזה - אני ממלא אותו על ידי תשובה. אבל, איך אני יכול לעשות תשובה? איך אני יכול למלא את הפגם הזה שבתוך העניין? רק כאשר אני עושה איזושהי תנועה שהיא בעצמה עוברת מעל הגבולות הללו.

כדי להסביר, לא רק לגבי מצוות לא תעשה - שעבורה לעשות תשובה זה כאילו למחוק את מה שהיה; איך אני מוחק את מה שהיה? לו הייתי יכול לחזור לעבר (כמו שיש כל כך הרבה סיפורים על העניין הזה) - חזרתי לעבר ומחקתי אותו; כיוון שאינני יכול לחזור לעבר, מה אני יכול לעשות? הרי אני לא פועל בעבר אלא בהווה. כיוצא בזה, אני לא עשיתי מצווה - פירושו של דבר שנשאר חור בתוך המציאות. איך אני יכול להשלים אותו? נכון שאני יכול לעשות המון דברים כעת, אבל איך אני יכול להשלים את מה שהיה קודם? איך אני יכול להשלים את האתמול? את האתמול אינני יכול להשלים. נניח שאעשה כעת כפליים (לא רק שלא תמיד זה פותר את הבעיה של האתמול) אבל האתמול כשלעצמו, יישאר חסר. איך אני מתקן את זה?

בשביל זה אני צריך להגיע לדרגה שהיא מעל לדרגת ה"קודש", לדרגה שבה אני יכול לשלוט בתוך המציאות באופן אחר. והיינו, על ידי כהן גדול, שנכנס ביום הכיפורים לבית קדש הקדשים. אשר בחינת קדש הקדשים הוא למעלה מעלה גם מבחינת קדש העליון. יש "קודש", כמה

ובפירוש הרב משה זכות שם. וזהו ענין "המלך הקדוש" שאומרים בעשרת ימי תשובה.

וביאור העניין, היינו כי קודש העליון זהו בחינת סובב כל עלמין, שאינו מתלבש בבחינת עלמין כי אם סובב ומקיף עליהם, שלכן נקרא קודש כנ"ל. אך באמת גם בחינת סובב כל עלמין אינו ערוך למהותו ועצמותו יתברך, שאינו בגדר עלמין כלל, לא בבחינת סובב ולא בבחינת ממלא. וזהו פירוש "ולא נערוך אליו קדושתו", שאפילו בחינת קודש העליון אינו ערוך אליו כלל. ועיין מה שנתבאר בד"ה "ועשית ציץ זהב", 'קודש למד' מלמטה 'הוי"ה' מלמעלה, שבחינת 'קודש למד' הוא עדיין מלמטה לגבי שם הוי"ה דלעילא. ולכן נקרא קודש הקודשים, שהוא מובדל ומרומם גם מבחינת סובב כל עלמין שהוא בחינת קודשים. וכמו שכתוב: "והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קודש הקודשים". ועל ידי שממשיכים מבחינת קודש הקודשים, על ידי זה מתמלאים כל החסרונות. כי בחינת קודש הקודשים הוא 'הממלא כל שמהן', ונקרא שלימו דכולהון. וכמשל המעיין שנסתם נהר שנחרב ויבש, שחופרין בעומק יותר.

ובפירוש הרב משה זכות שם על זוהר, הוא כותב על זה שזוהו ענין "המלך הקדוש" שאומרים בעשרת ימי תשובה. יש "המלך" ויש "המלך הקדוש".

מילוי החיסרון על ידי המשכה מקודש הקודשים

וביאור העניין, היינו, כי קודש העליון זהו בחינת סובב כל עלמין, שאינו מתלבש בבחינת עלמין, הוא איננו נכנס בתוך העולמות ובתוך מערכת העולמות, כי אם סובב ומקיף עליהם, שלכן נקרא קודש כנ"ל. הקודש הוא זה שאיננו מתייחס אל מציאות, וזהו העניין של סובב כל עלמין, קודש הקודשים. והוא מסביר: אך באמת, גם בחינת סובב כל עלמין, אינו ערוך למהותו ועצמותו יתברך, שהוא אינו בגדר עלמין כלל, לא בבחינת סובב ולא בבחינת ממלא. וזהו פירוש מה שאומרים "ולא נערוך אליו קדושתו" (פיוט 'גדל'),

משום שקודש הקודשים הוא ה limit, הגבול, של מה שנמצא אחרי גבול המקום. יום הכיפורים, מצדדים רבים גם כן, הוא מה שקוראים לו: "אל יחד בימי שנה" (איוב ג, ו), יום שבצד מסוים איננו נחשב בתוך הימים של השנה - מפני שהוא גם כן זמן שאיננו זמן. יש על זה בגמרא (יומא כ.), אם מותר לצטט, הגמרא אומרת ש"השטן" הוא בגימטריה 364 - שזה יום אחד פחות מאשר השנה; השטן שולט בכל השנה חוץ מאשר ביום הזה, מפני שהיום הזה איננו מתייחס לשנה הזו.

אז הכהן הגדול נכנס לקודש הקודשים ביום הכיפורים. זאת אומרת, נכנס האיש המיוחד - שהוא מיוחד בקדושה שלו בכל מיני ייחודים - והוא נכנס ביום שאיננו יום, למקום אשר איננו מקום. זאת הכניסה אל "קודש הקודשים", שהוא הבחינה של "החוכמה מאין תימצא", זוהי בחינת האין שנמצאת מעבר לכל היש, כולל היש של מציאות העולם.

ועל ידי שממשיכים מבחינת קודש הקודשים, על ידי זה מתמלאים כל החסרונות. אם מישהו יכול להגיע ולהמשיך המשכה מבחינת קודש הקודשים, על ידי זה מתמלאים כל החסרונות. כי בחינת קודש הקודשים הוא מה שנקרא בתיקוני הזוהר "אנת הוא הממלא כל שמהן", אתה הוא ממלא את כל השמות. כלומר, אתה אינך שם, אבל אתה הוא התוכן שממלא את השמות מתוכם. והוא נקרא שלימו דכולהון, השלמות של הכל. כשהוא מגיע אל קודש הקודשים, הוא מגיע אל הדבר שהוא השלמה של הכל, שהוא ממלא את הכל, ושבּו המשמעות של החיסרון וכל סוג של פגם איננה קיימת כלל. מפני שהוא כל כך מנושא, הוא מעבר לכל המציאות, מפני שהוא מושלם והוא השלימות של הכל, לכן כשאני מגיע אליו - כל מה שהיה אין לו יותר משמעות, ואז כל זה ממלא את כל החסרונות, את כל הפגמים, בין אלו שבהווה ובין אלו שבעבר.

וכמשל המעיין שנסתם, או נהר שנחרב ויבש, שחופרין בעומק יותר. מה קורה כאשר הנהר מתייבש? מה קורה כאשר המעיין נסתם? הדרך להגיע היא לחתור בעומק אחר כדי להגיע אל המקור שממנו יוצא המעיין, כדי להגיע אל האפיק שממנו זורם הנהר, ואז אני ממלא מחדש את הזרימה שהייתה. הביטוי "נהר יחרב ויבש" הוא ביטוי מהמקרא (ישעיהו יט, ה), והוא מביא אותו כאן כי הוא מדבר על איך אני משלים את הנהר שנחרב, איך אני יכול לגרום שהנהר שוב יהיה נהר? אני צריך לחפור בעומק יותר; כאשר הנהר

שאפילו בחינת קודש העליון אינו ערוך אליו כלל. יש סובב כל עלמין שהוא מעבר לכל העולמות. אבל כשאני אומר עליו שהוא מעבר לכל העולמות, אני עדיין יוצר יחס - אף על פי שהוא יחס שלילי - אל העולמות. "לא נערוך אליו קדושתו" הוא בבחינת המהות והעצמות, היא איננה מתייחסת לעולמות, אין להם שום נקודת חיתוך, גם לא נקודת חיתוך שלילית. הם בכלל לא מתייחסים, הם לא נמצאים באותו מרחב של מציאות.

ועיין מה שנתבאר בד"ה "ועשית ציץ זהב", כתוב בתורה שעל ציץ הזהב של הכהן הגדול חקוקות המילים "קודש לשם". וכתוב שכדי לכתוב אותו נכון, את המילים 'קודש לשם' כתבו בשתי שורות. ואיך כתבו אותן? 'קודש למד' מלמטה, ושם 'הוי"ה' מלמעלה, זאת אומרת, זה לא היה כתוב בשורה אחת, אלא היה כתוב "קודש ל", ואחר כך יותר גבוה היה כתוב השם. ומה הוא רוצה לומר? כוונתו, שבחינת "קודש למד" הוא עדיין מלמטה לגבי שם הוי"ה דלעילא, אז הקודש נמצא למטה מהוי"ה. יש קודש, והוי"ה, שהיא דרגה מעל הקודש.

ולכן נקרא קודש הקודשים, שהוא מובדל ומרומם גם מבחינת סובב כל עלמין שהוא בחינת קודשים. וכמו שכתוב, "והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קודש הקודשים" (שמות כו, לג). לכן יש פרוכת שצריכה להבדיל בין שני הדברים, משום שקודש הקודשים נמצא במחיצה אחרת מאשר הקודש, ויש שם הפרדה; בבית המקדש השני היו שתי פרוכות בין הקודש ובין קודש הקודשים שהבדילו ביניהם.

וזוהו "וכפר על הקודש מטומאות בני ישראל", שימשיך וימלא כל הפגמים שנעשו בבחינת קודש העליון על ידי טומאות בני ישראל.

והנה, באמת גם עכשיו התשובה מועלת לזה, וכמאמר חז"ל: "יש קונה עולמו בשעה אחת". והיינו, מפני שהעולם הזה הוא עולם התמורה, שבו האדם יכול לשנות את טעמו מרע לטוב מיד כרגע, שהרי אמרו חז"ל: "תלמיד חכם שעבר עבירה ביום אל תהרהר אחריו בלילה, שבוודאי עשה תשובה". ואינו כמו

זורם הוא איננו זקוק לזה, אבל כאשר הנהר מתייבש אני מתחיל להזדקק לזה. כמו שהוא הסביר, החטא הוא יצירה של פגמים בתוך הזרימה של הקודש, ואני יוצר שם מקומות יבשים ודברים שחסרים, כדי למלא אותם אני צריך ליצור סוג אחר של זרימה שתוכל לכסות גם על אותם הפגמים.

וזוהו מה שנאמר ביום הכיפורים שעושה הכהן הגדול, וכפר על הקודש מטומאות בני ישראל, שימשיך וימלא כל הפגמים שנעשו בבחינת קודש העליון, על ידי טומאות בני ישראל. הוא מכפר על הקודש, זאת אומרת שהוא מכסה את כל הפגמים שנעשו בקודש על ידי טומאות בני ישראל. מה עושה הכהן הגדול? הוא נכנס לקודש הקודשים ושם הוא מכפר על הקודש, והוא יוצר ברגע הזה סוג של מגע עם ה"תוך" של קודש הקודשים, ועל ידי זה הוא משלים את כל מה שחסר.

התשובה היא דווקא בעולם הזה

והנה, באמת גם עכשיו בזמננו שאין מקדש, התשובה מועלת לזה. אפשר לעשות אותו דבר על ידי תשובה. וכמאמר חז"ל "יש קונה עולמו בשעה אחת". יכולה להיות דרגה של תשובה שבה בן אדם קונה את עולמו בשעה אחת, וזה תלוי

בדרגה ובטיב של התשובה. במסכת עבודה זרה, זה מופיע בתוך סיפור על איש אחד שקראו לו אלעזר בן דורדיא, ומסופר עליו שהוא עשה כל עבירה שהיה יכול לעשות בעולם, עד שיום אחד הוא הגיע לזעזוע גדול מפני שאמרו לו שאין לו תקנה יותר; ואז הסיפור הולך ככה: הוא הלך וישב באיזה מקום בין ההרים ובכה וביקש: "הרים וגבעות בקשו עלי רחמים", והם עונים לו "אנחנו צריכים לבקש על עצמנו"; "שמים בקשו עליי רחמים", גם השמים אומרים לו "אנחנו לא קיימים לעולם, אנחנו צריכים לבקש על עצמנו", ואז הוא געה בבכייה עד שיצאה נשמתו. ואז יצאה בת קול ואמרה "רבי אלעזר בן דורדיא מזומן לחיי עולם הבא". על הסיפור הזה יש הערה: בכה רבי ואמר: יש קונה עולמו בשעה אחת ויש קונה עולמו בשנים הרבה, ולא עוד אלא שקראו לו רבי.

יש דרגות בתשובה, והמחילה, הסליחה והכפרה, באות לפי גודל התשובה או לפי עומק התשובה. אם מדובר בדברים מסוימים ששייכים להגדרות של החוק הפלילי, אז התשובה שאנחנו דורשים היא הרבה יותר קטנה, ויש דברים שאנחנו דורשים בהם תשובה יותר גדולה, וכיוצא בזה. יש תשובה שבן אדם עושה חשבונות וחשובים ורצונות כאלה וכאלה. אבל פה

בעצמו הוא נעקר מן החיים. האיש הזה היה איש רשע, ומה שיוצא מזה הוא שהתשובה שלו מגיעה עד לקצה העליון מפני שהיא בבחינה מסוימת נוגעת באין סוף. התשובה הזאת משלימה את הכל, הוא קונה את עולמו, הוא רוכש מחדש עולם שלם. אדם אחר צריך לעבוד שבעים שנה כדי לרכוש לעצמו איזשהו עולם, והאיש הזה ברגע הזה הוא קיבל את העולם הבא שלו כולו מזומן ומוכן בבת אחת, ולא עוד אלא שקראו לו רבי. זה דבר נחמד, מאיפה הוא נהיה רבי? מכיוון שהוא מגיע אל ה"שלימו דכולהו" - לשלמות של הכל, אז השלמות הזאת נותנת לו גם את כל התארים שיש בעולם. זה דבר שאנחנו שאומרים שהוא בלתי אפשרי, הרי בן אדם לא יכול לקנות לעצמו דעת אם הוא לא יודע, גם בתשובה גדולה באהבה רבה. אבל בתשובה הזאת הוא נהיה מושלם מכל הצדדים, על זה אומרים שהוא קונה עולם, משום שהוא נאחז בבחינת האין סוף.

עכשיו הוא מסביר מדוע זה קורה: והיינו, מפני שהעולם הזה הוא עולם התמורה; כאן הוא נוגע בנקודה חשובה: העולם שלנו הוא מיוחד משאר העולמות בכמה צדדים. כשם שהוא מיוחד בגשמיות שלו, בגסות שלו, בעובי שלו, הוא גם עולם יחידי שכולו נייד, שהוא עולם בלי גבולות ובלי חוקים. באיזה צד? שבו יש דבר שנקרא תנועה, שבו האדם יכול לשנות את טעמו מרע לטוב מיד כרגע; שהרי אמרו חז"ל: תלמיד חכם שעבר עבירה ביום אל תהרהר אחריו בלילה, שבוודאי עשה תשובה (עפ"י ברכות יט.). ואינו כמו

מביאים את רבי אלעזר בן דורדיא כדוגמה לבן אדם שעושה תשובה שמגיעה עד לנקודה כזו של הנפש שבן אדם געה בבכייה עד שיצאה נשמתו, זאת אומרת התשובה הזאת היא כזו שהוא לא יכול לחיות יותר. התשובה הזו לא מגיעה לחוויה, או להרגשה. יש מערכות של תשובות לא סימפטיות; יש מה שנקרא "תשובת הקנה", יש כל מיני תיאורים של מרשמים בשביל עבירות, זה לא נעים לקרוא אותם מפני שהם לא נוחים לעשייה. יש שם מרשמים קלים שהם רק כמה צומות צריך לצום על כל מיני עבירות, אז יש עבירות של שבעים צומות, שמונים צומות, מאה צומות - זה החלק האחד. אחר כך יש סיגופים אחרים, מגלגול שלג שבן אדם מתגלגל ערום בשלג עד לדברים הרבה יותר קשים, יש מערכת שלמה כזו של ייסורים ושל סיגופים. היו מספרים על הרבי רבי אלימלך שהוא היה עושה תשובה על ידי שהיה יושב בין נמלים כדי שיעקצו אותו, בנוסף, כשהנמלים הפסיקו לעקוץ אותו הוא צועק אל עצמו ואומר: "מלך, תראה כמה רע אתה, אפילו הנמלים לא רוצות לנשוך אותך יותר..." יש מערכות כאלה של תשובות אחת קשה מהשנייה.

כל אלו הם דברים שאדם עושה בתור תיקונים - קטנים או גדולים. אבל יש דבר שהוא לא קשור לעניין של מה הוא עושה, איזה סיגופים הוא עושה; אלא האיש הזה שיצאה נשמתו בבכייה מחמת החרטה פירושו של דבר שהתשובה שלו היא כזו שנוגעת עד לשורש חיו, לא על ידי איזשהו דבר חיצוני אלא על ידי החרטה

העולם הבא ששם בהדרגה כפי הראוי על פי הדין, וצריך להיות כף הקלע תחילה אחר כך גיהנום, אחר כך גן עדן התחתון, ואחר כך גן עדן העליון, משום שעולם הבא הוא בחינת זיו השכינה ואי אפשר לקבל האור והזיו אלא בהדרגה. אבל בעולם הזה נמשך מבחינה שלמעלה מכל ההשתלשלות, והוא "השוה ומשוה קטן וגדול", משום דקמיה כחשכה כאורה, וגם "חושך לא יחשיך" כנודע. והטעם משום שעולם הבא נקרא עולם ברור, שכבר נברר כל דבר ובא על מקומו ואי אפשר להיות שינוי מזו לזו, מה שאין כן העולם הזה שהוא קודם גמר הבירור עדיין, ושורה בו בחינת המברר שהוא הוא כל יכול לשנות מרע לטוב. ולכן כתיב "מי לי בשמים וְעֶמֶף לֹא חִפְצִי בָאָרֶץ": שמים וארץ הם גן עדן עליון ותחתון, וכן "וְעֶמֶף" הוא כעניין מה שכתוב "כי עֶמֶף מקור חיים", שמקור חיים הוא זיו השכינה המאיר לגן עדן עליון, נקרא "עמך" שהוא טפל ובטל אצלו יתברך. ובכולן אין לי חפץ זולת בעצמותו יתברך דווקא, שהוא הכל יכול.

אך הנה עם כל זאת, הרי אמרו רבותינו ז"ל: "עבר אדם על לא תעשה ושב – תשובה תולה ויום הכיפורים מכפר". כי להיות המשכה זו מבחינת קודש הקודשים זהו בחינת יום הכיפורים, שבו נכנס כהן הגדול בבית קודש הקודשים.

מה שאין כן לגבי העולם שלנו. מדוע? משום שעולם הבא הוא בחינת זיו השכינה ואי אפשר לקבל האור והזיו אלא בהדרגה. במובן מסוים, בעולם שלנו יש הפתעות; בעולם הבא אין שום הפתעות, מפני ששם כל דבר נמצא במקום שלו ואיננו יכול להיות במקום אחר. בעולם הזה אני יכול לשים טינופת על הכתר של המלך, ואני יכול לשים יהלום בתוך ערימה של זבל - זה אני יכול לעשות בעולם הזה; בעולם הבא, שיש בו סדר, אינני יכול לעשות את הדברים האלה. הדברים נמצאים שם במערכות סדורות מבחינה לוגית, ומפני שהן סדורות הן לא יכולות להשתנות. ושם יש מערך מסוים, סדר מסוים שאי אפשר לשנות אותו.

אבל, העולם שלנו, בעולם הזה נמשך מבחינה שלמעלה מכל ההשתלשלות, והוא אותה מדרגה שנקראת: "השוה ומשוה קטן וגדול", משום דקמיה, לפניו,

העולם הבא, מפני שהעולם הבא הוא לא עולם של תמורות, הוא עולם של יציבות ויש בו חוק. ששם, בעולם הבא, הכל בהדרגה כפי הראוי על פי הדין, ושם בעולם הבא כשמביאים אדם שפגם בעולם הזה, מביאים אותו לעולם הבא, שם הוא לא יכול לעשות תשובה, ושם צריך לנקות אותו, לטהר אותו, לזכך אותו. וצריך להיות - אז יש שם דרגות: שקודם נכנס לכף הקלע תחילה, הוא עובר שמה כמה שהוא עובר כדי לטהר את עצמו טיהור ראשון, אחר כך גיהנום, אחר כך, אחרי שהוא יוצא מזה אחר כמה זמן, אז הוא מגיע לגן עדן התחתון, ואחר כך גן עדן העליון, ויש בזה סדר, מפני שהסדר הזה אומר שבעולם שיש בו סדר אני לא יכול לשים דבר במשבצת הלא נכונה. דבר שנמצא במשבצת הלא נכונה הוא לא נמצא שם; זה עולם מוסדר, עולם שבנוי ומוגדר על פי חוק.

עולם שבנוי מקונספטים כאלה וכאלה, ושם הם בנויים בסדר מסוים, ושם אי אפשר שיהיה אחרת.

ולכן כתיב, "מי לי בשמים וְעֶמֶק לא חפצתי בארץ" (תהלים עג, כה). שמים וארץ הם גן עדן עליון ותחתון, בהיקף הכי גבוה שלהם. יש גן עדן עליון - הוא שמיים, וגם עדן תחתון - הוא הארץ. וכן "וְעֶמֶק" הוא כעניין מה שכתוב "כי עֶמֶק מקור חיים", שמקור חיים הוא זיו השכינה המאיר, הוא השפיעה של כל החיים, שהיא מעל ומעבר גם לגן עדן עליון וגם לגן עדן תחתון, היא בעצמה מה שנקרא "עמק", זאת אומרת שהוא טפל ובטל אצלו יתברך. אז הוא אומר ככה: "מי לי בשמים ובשמך לא חפצתי בארץ", לא ארץ, לא שמיים, גם לא עֶמֶק; ובכולן אין לי חפץ, זולת בעצמותו יתברך דווקא שהוא הכל יכול. אינני רוצה שמיים, אינני רוצה ארץ, אינני רוצה שום דבר, אפילו מקור החיים, אלא רק את העצמות האלוקית, שהיא מעבר לכל הדרגות הללו.

זריקת הדם בקודש הקודשים

אך הנה עם כל זאת, הרי אמרו רבותינו ז"ל: עבר אדם על לא תעשה ושב, תשובה תולה ויום הכיפורים מכפר. יש דרגות, וכשבן אדם עושה עבירה על מצוות לא תעשה, ועושה תשובה עליה, אז התשובה משאירה אותו במעמד שהוא תלוי - הוא לא לכאן ולא לשם; וכשמגיע יום הכיפורים הוא מכפר. כי להיות המשכה זו מבחינת קודש הקודשים זהו בחינת יום הכיפורים, שבו נכנס כהן הגדול בבית קודש הקודשים. כשאנחנו מדברים על זה

כחשכה כאורה. הביטוי "כחשכה כאורה" אין פירושו: חשיכה כאורה, אלא יותר מזה - כחשיכה כאורה, זאת אומרת שני הדברים שווים זה לזה לגמרי מפני שהם אינם נחשבים. כשאומרים "חשיכה כאורה" זאת אומרת שחושך הוא כמו אור. כשאומרים "כחשיכה כאורה" אין הבדל בכלל בין חושך לאור, חושך הוא כמו אור ואור הוא כמו חושך, אין שום הבדל ביניהם. וגם, זה כמו עניין "חושך לא יחשיך" כנודע. והטעם, משום שעולם הבא נקרא עולם ברור שכבר נברר כל דבר ובא על מקומו ואי אפשר להיות שינוי מזו לזו, אלא כל דבר נמצא במקום שלו. בתוך העולם הבא שהוא עולם ברור, אינני יכול לשים דברים לא לפי הסדר. אבל, מה שאין כן העולם שלנו, העולם הזה, שהוא קודם גמר הבירור; עדיין - זה לא רק משום שהוא לא מבורר ודברים מעורבים, אלא גם מפני שושורה בו בחינת המברר שהוא הוא כל יכול, ולכן יכול לשנות מרע לטוב. זאת אומרת, אנחנו נמצאים בעולם שהוא עולם יוצא מן הכלל משום שהוא עולם של בחירה, שפירושו עולם של תנועה, עולם שאין בו חוק. העובדה שהעולם לא לגמרי בנוי לפי חוק היא הפתח לכך שאפשר לדרדר אותו, וזה גם הפתח לכך שאפשר לעלות בו. בתוך העולם הסגור אין דרך לעשות את הדברים הללו, משום שהדברים נמצאים בצורה מוגדרת, ושם אי אפשר לשים אותם אלא בתוך המקום שלהם, אין להם שום עמידה במקום אחר. במובן הזה, אני יכול בתוך העולם הפיזי לעשות כל מיני דברים; בתוך עולם קונספטואלי אי אפשר לשים אותם. יש

והנה סדר עבודת כהן גדול ביום הכיפורים הוא שלוקח דם הפר ודם השעיר, ומזה נגד הארון בין הבדים, שבארון מונחים הלוחות שכתוב בהן "אנוכי" ו"לא יהיה לך": אנוכי כולל כל המצוות עשה, ולא יהיה כולל כל מצוות לא תעשה. ובהעלאת הדם לשם יכופרו כל הפגמים שנעשו בקודש. כי הנפש אלוקית שבאדם מצד עצמה אינה חוטאת כלל, רק נפש הבהמית היא הנפש החוטאת, ומתכפרים עוונותיה על ידי הקרבת דם הקורבנות. כי הבהמות בשורשן הם למעלה מבחינת האדם, וכמאמר חז"ל: "אחור וקדם צרתני": אחור למעשה בראשית. שהרי תחילה נאמר "תוצא הארץ נפש חיה למינה, בהמה ורמש" וכו', ואחר כך מאמר "נעשה אדם". וכנודע גם ממה שאנו רואים בגשמיות, שהאדם ניזון ומקבל חיות מדומם צומח חי. שהרי ארץ שהיא בחינת הדומם היותר אחרונה במדרגה, הנה ממנה יצא לחם, והייתה לראש פינה לצומח חי מדבר. וכן הצומח וחי נגד המדבר, שהוא מקבל חיות מהם וגם מוסיפים דעת באדם, כמו שמצינו ברב נחמן כששאלו ממנו בעניין חמישה בקר וחמישה חצאי בקר, אמר: "עדיין לא אכילנא בישראל דתורא חמרא וריחי פיקחני" – הרי קיבל עניין גדול שבתורה שהוא אותו הדין מאכילת בישראל דתורא. והיינו לפי ששורשן ממקום גבוה מאוד נעלה, רק שנפלו וירדו למטה מטה, עד שהם למטה מהדעת. כי הבהמה אין לה שכל, אבל שורשה למעלה מהדעת, וכאשר היא מתבררת מוספת כוח וחיות באדם ונותנת לו דעת.

והנה סדר עבודת כהן גדול ביום הכיפורים הוא שלוקח דם הפר ודם השעיר, ומזה נגד הארון בין הבדים. זה האופן שבו הכהן הגדול נכנס, הוא מזה על הפרוכת, ובין הבדים - המוטות של ארון הברית. שבארון מונחים הלוחות שכתוב בהן "אנוכי" ו"לא יהיה לך"; אנוכי כולל כל המצוות עשה, ולא יהיה כולל כל מצוות לא תעשה. ובהעלאת הדם לשם יכופרו כל הפגמים שנעשו בקודש. הוא מזה את הדם במקום הזה, והוא חוזר אל השורש הראשון. מפני שכל המצוות עשה הן אופנים לבטא את ה"אנוכי" האלוקי, וכל מצוות לא תעשה הן סעיפים של "לא יהיה לך" אף על פי שהן סעיפים שונים. ה"לא יהיה לך" מסתעף; כמו שיש כל מיני עבודה זרה, ככה העבירות מסתעפות, יש כל מיני

שיום הכיפורים מכפר, אנחנו אומרים שיש פה שני דברים; יכול בוודאי אדם לעשות תשובה כמו שתיארתי - תשובה גדולה, שהיא תשובה כמו של יום הכיפורים ומעבר ליום הכיפורים. לדרוש מאדם שיעשה תשובה כזאת - זוהי דרישה שאני יכול לדבר עליה באופן תיאורטי. אינני יכול לומר אותה כהצעה אנושית פשוטה, אי אפשר לומר: תעשה תשובה כזאת עד שתצא נפשך - לזה אין עצות טובות. את כל הדרכים הטכניות אדם יכול לעשות ולקבל על עצמו, אבל הוא לא יכול להגיע למדרגה הזאת אלא במקרים יוצאים מן הכלל, במקרים נדירים, ואולי רק על ידי אנשים נדירים; לשם זה בא יום הכיפורים והוא משלים מצד אחר את המעגל הזה.

תלויים בכולם, ורובם היו יכולים לחיות לא רע בלעדינו...

שהרי ארץ, שהיא בחינת הדומם היותר אחרונה במדרגה, הנה ממנה יצא לחם והייתה לראש פינה לצומח חי מדבר. וכן הצומח וחי נגד המדבר, שהוא מקבל חיות מהם; הדומם מוציא מתוכו את הצומח שהוא לכאורה דרגה יותר גבוהה, הצומח מפרנס את החי, החי מפרנס את המדבר. וגם מוסיפים דעת באדם, כמו שמצינו באיזה מקום ברב נחמן כששאלו ממנו בעניין חמישה בקר וחמישה חצאי בקר, אמר: עדיין לא אכילנא בישראל דתורא; הוא אומר: אני לא יכול לענות תשובה טובה מאחר ולא אכלתי, כשאני אוכל אני מקבל דעת; וכמו שאומר חכם אחר: חמרא וריחי פיקחני. היין והריחות הטובים מפקחים אותי. הרי קיבל עניין גדול שבתורה שהוא אותו הדין מאכילת בישראל דתורא; הוא אכל בשר של שור, ונעשה גדול בתורה.

והיינו, לפי ששורשן של הבהמות ושל הדברים שלמטה ממקום גבוה מאוד נעלה, רק שנפלו וירדו למטה מטה, עד שהם למטה מהדעת. כי הבהמה אין לה שכל, אבל שורשה למעלה מהדעת, וכאשר היא מתבררת מוספת כוח וחיות באדם ונותנת לו דעת. אז השאלה היא: אם אני אכלתי את בשר השור, מאיפה נוצר לי שכל חדש? אני לא יכול לומר שהשור לימד אותי. אלא, שהשורש שנמצא בתוך הדברים הללו הוא שורש שיותר גבוה מן האדם, וכשהוא מתברר, הוא יכול להגביה את האדם. הבעיה היא, לא רק עם אכילת בשר שור אלא בכל מגע; מגע יכול להיות

עבירות קטנות. אבל בסך הכל אלו השורשים הראשונים של מצוות עשה ולא תעשה.

כי הנפש אלוקית שבאדם מצד עצמה אינה חוטאת כלל, הנפש האלוקית היא לא נפש שחוטאת, משום שהיא אלוקית, היא נשאר תהורה. היא רק נמצאת בשכנות עם נפש אחרת, ומשום כך יש ביניהן איזושהי סימביוזה והשפעה הדדית. רק נפש הבהמית היא הנפש החוטאת, ומתכפרים עוונותיה על ידי הקרבת דם הקורבנות. מדוע? כי הבהמות בשורשן הם למעלה מבחינת האדם, השורש של הבהמה הוא למעלה מבחינת האדם, משום שבתוך העולם מה שהוא נמוך יותר נובע משורש גבוה יותר. הוא מדבר בכמה מקומות על המושג של הנפילה - מה שנפל רחוק יותר היה מתחילה גבוה יותר, ולכן אותם הדברים שנעשו בבחינות הנמוכות יותר הן בשורשן הראשון במדרגות גבוהות יותר. וכמאמר חז"ל: "אחור וקדם צרתני", אומרים ככה: מצד אחד האדם הוא היצור האחרון של מעשה בראשית - אחור למעשה בראשית, שהרי תחילה נאמר "תוצא הארץ נפש חיה למינה, בהמה ורמש" וכו', ואחר כך מאמר "נעשה אדם". אז האדם הוא היצור האחרון, ומהצד הזה הוא היצור המאוחר ביותר, וגם התלותי ביותר. וכנודע גם ממה שאנו רואים בגשמיות, שהאדם ניזון ומקבל חיות מדומם צומח חי; אנחנו תלויים בברואים שהיו לפנינו, אנחנו בעצם כמו שמישהו הגדיר - הפרזיטים של העולם. אנחנו

וכמו כן הוא עניין ההזאה, שמוציא דם הפר והשעיר, שהוא עיקר פנימית החיות שלהם, ומעלה אותם עד מקום הלוחות והארון, ואז הוא ממשיך ממקום גבוה מאד נעלה, ומכפר וממלא כל הפגמים שנעשו בקודש (ועניין ההזאה זהו עניין תשובה בחילא יתיר. וזהו על דרך הנזכר לעיל בעניין זרקא, וכמה שנתבאר במקום אחר בעניין 'מדלג'. ועל ידי זה נמשך גם כן מלמעלה בחינת "וזרקתי עליכם מים טהורים", שהוא מלמעלה מסדר השתלשלות כנודע).

הזאת, שהוא המגע עם קודש הקודשים. בהמשך המאמר (לאף אחד אין איסור ללמוד הלאה...), הוא מדבר על כך שיום הכיפורים נקרא "שבת שבתון", שהוא המקביל של עניין קודש הקודשים. השבת של השבת - הקודש של הקדוש, המעלה של המעלה, וזוהי המדרגה שלו - שהוא מְעֵלָה.

(ופה מוסיף הצמח צדק: ועניין ההזאה זהו עניין תשובה בחילא יתיר. בזה נאמר שבעלי תשובה גדולים יותר מצדיקים מפני שהם מושכים את הקדושה בכוח גדול יותר. וזהו העניין של הזריקה - לא שפיכה אלא זריקה, מפני שהיא עוברת ומדלגת מעל הגבולות. וזהו על דרך הנזכר לעיל בעניין הטעם שנקרא זרקא. וכמה שנתבאר במקום אחר בעניין "מדלג על ההרים, מקפץ על הגבעות". זוהי הזריקה שפירושה שהדבר היוצא הוא לא שותת ועובר ממקום למקום, אלא נזרק - מדלג על המעברים, קופץ מעבר למעברים ומעבר לתחומים. ועל ידי זה נמשך גם כן מלמעלה כעין זה. על ידי זה שהוא זורק את הדם מלמטה, שהוא מה שנקרא: השלכה, קפיצה, של הבהמי אל מול האלוקי, זו קפיצה של הדם אל בין הבדים. באופן מקביל לזה, יש בחינת "וזרקתי עליכם מים טהורים", שהוא גם כן זריקה, שהוא מלמעלה מסדר השתלשלות כנודע.

מגע מברר ואז החומר מעלה את האדם, והוא יכול להיות גם מגע מטמא, שבו החומר מוריד את האדם אליו. שני הדברים הללו קורים, אנחנו רואים אותם את שני המופעים שלהם. יש ביטויים ודימויים של הבעל שם טוב, שהוא היה משתמש בכל העניין הזה של ה-'חמור' בתור הביטוי של החומר. אז הוא אומר: יש מישהו שהולך עם החמור, ובודאי שיש הרבה אנשים שנושאים את החמור על גבם. ובדברי הבעל שם טוב נאמר שהגדולה של המשיח היא שהוא "עני ורוכב על חמור" - ולא להפך. מפני ששליטים שהחמור רוכב עליהם זה אפשר למצוא שניים בגרוש, אבל מישהו שרוכב על החמור - בשביל זה צריך לחכות הרבה זמן, מפני שבמובן מסוים שליטי העולם הם אנשים שבאופן אחד או בדרגה אחת הם נשלטים על ידי כל החומרות שלהם, וזה בעצם השלטון שלהם - המעורבות שלהם בתוך החומר.

ולכן, כמו כן הוא עניין ההזאה, שמוציא דם הפר והשעיר, שהוא עיקר פנימית החיות שלהם, ומעלה אותם עד מקום הלוחות והארון. וכאשר הוא מושך אותם ומעלה אותם למעלה אז הוא ממשיך ממקום גבוה מאד נעלה, ומכפר וממלא כל הפגמים שנעשו בקודש. זה העניין של יום הכיפורים, הוא עדיין ממלא את הפונקציה

מושלמים, שם אין משמעות לפגם, שם אין משמעות לחיסרון, שם אין משמעות למה שהיה או למה שהוזה ולמה שקורה. זוהי הבחינה של תשובה בכלל, שבדרגתה העליונה היא המגע האנושי - שיכול להיות עצמי - עד לנקודת האינסוף. או - אם הוא לא עושה את זה בעצמו - יום הכיפורים הוא הסיום של השנה שבו אנחנו עומדים מול האינסוף. הזמן מעביר אותנו לנקודה כזו שבה אנחנו עוברים אל מול האינסוף, וברגע שאני זורק את עצמי למעלה אני מתקבל על ידי הבחינה ששם יכולה להיות תשובה, כלומר, שם יכול להיות התיקון והשבה של כל הדברים אל המקום שלהם, גם אותם הדברים שאין להם השבה בכלל.

מפני שלא רגילים לומר, אז אני צריך לומר שגם ביום הכיפורים - גם בתוך היום וגם לפני היום - צריכים להגיד: "חג שמח!".

זוהי זריקה כנגד זריקה. כנגד הדם שנזרק מלמטה למעלה, יש המים הטהורים שנזרקים למעלה למטה שהם עושים את הטהרה.)

החלק הזה של המאמר, בעצם היה על המהות של התשובה בכלל, ועל יום הכיפורים כיום שהוא מעבר לזמן, ונקודת מגע למשהו מעבר למציאות, שבה האדם מגיע לחיבור אל קודש הקודשים, אל מה שנמצא מעבר לגבולות; ואם הוא מגיע לחיבור אל מה שנמצא בבחינת אינסוף, שם אין יותר חסרונות. כל החסרונות הם חסרונות שיכולים להיות בתוך הגבולות; בתוך דבר גבולי אני יכול לעשות חור, בתוך דבר גבולי אני יכול להוריד משהו, וגם אם הגבול גדול מאוד - אפילו בתוך הגבול הכי גדול אני יכול לעשות נקב. בתוך האינסוף, אני לא יכול לחסר שום דבר, אינסוף פחות מה שיהיה הוא עדיין אינסוף. ולכן הוא אומר שברגע שאני מגיע עד לנקודת האינסוף שם כל הפגמים

גיליון שבועי עם ביאורי חסידות של הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל

הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל, שנודע במהלך השנים בשל פירושו לתלמוד, היה גם מורה לחסידות. סגנונו הקולח, ישיר והפשוט, מבקש לבאר את תורת החסידות העמוקה באופן נהיר ורלוונטי מתמיד. במשך כשישים שנה מסר הרב שיעור שבועי בחסידות, "חוגי חן למשנת חב"ד", אשר עסק בספרי היסוד של תורת חב"ד.

בגיליונות השבועיים מובאים ביאורים על ספרי 'תורה אור' ו-'ליקוטי תורה', שהם קבצי מאמרי חסידות מעמיקים מאת ר' שניאור זלמן מליאדי - בעל התניא ומייסד חסידות חב"ד - על פי סדר פרשות השבוע. בשיחה חיה ובחן, מבאר הרב את מושגי היסוד והשקפתה של החסידות, ומכניס את פנימיותם של המאמרים אל תוך עולמם ונפשם של הלומדים. השיעורים והגיליונות מכוונים להאיר ולעורר את השומעים לחיות, התלהבות וכנות בעבודת ה'; לתפילה, התמסרות ודבקות בקב"ה.

לתרומה עבור הגיליון
תרומה מומלצת: ₪ 2

לקבלת גיליון
שבועי דיגיטלי

המעוניין לקבל את הגיליון בכל שבוע, מודפס או דיגיטלי, מוזמן ליצור קשר:

TalmideiHarav@gmail.com | 055-663-1275

מרכז שטיינזלץ
למד את עמי

